

Utvärdering av utbildning på forskarnivå

Dnr:	L 2025/126
Dokumenttyp:	Återkommande planerings- och styrdokument
Beslutsfattare:	Forsknings- och utbildningsnämnden
Beslutsdatum:	2025-10-02
Ansvarig avdelning:	Högskolekansliet
Dokumentansvarig:	Johannes Sandén

Innehåll

Syfte	3
Bakgrund.....	3
Utgångspunkter för Högskolans utvärderingssystem.....	3
1. Högskolans process för utvärdering av utbildning på forskarnivå	5
1.1 Underlag för bedömning	5
1.1.1 Självvärdering	5
1.1.2 Allmänna studieplaner	6
1.1.3 Individuella studieplaner	6
1.1.4 Intervjuer - Platsbesök	6
1.1.5 Uppföljningsrapporter	7
1.1.6 Kursplaner.....	7
1.2 Bedömargruppen.....	7
1.3 Intern beredningsgrupp	8
2. Beredning av yttrande och utvecklingsplan	8
2.1 Bedömargruppens yttrande.....	8
2.2 Delning av bedömargruppens yttrande	8
2.3 Intern beredningsgrupp behandlar bedömargruppens yttrande	8
2.4 Utvecklingsplan.....	9
2.5 Redovisning av utvecklingsarbetet	9

Syfte

Styrdokumentet har tagits fram i syfte att redogöra för hur utvärdering av utbildning på forskarnivå vid Högskolan i Halmstad ska genomföras samt integreras som en del i Högskolans kvalitetsarbete. Detta dokument riktar sig till och är avsedda att användas av de som involveras i utvärderingar vid Högskolan i Halmstad.

Bakgrund

Utvärdering av utbildning på alla nivåer är en viktig process i Högskolans kvalitetsarbete. Externa sakkunniga är en viktig komponent i Högskolans utvärderingssystem. Forsknings- och utbildningsnämnden (FUN) ansvarar för kvalitetssäkring och utvärdering av forskning och utbildning på grundnivå, avancerad nivå samt utbildning på forskarnivå för hela lärosätet.

Som ett komplement till detta styrdokument finns:

- Självvärderingsmall
- Rapportmall för bedömargruppens yttrande
- Utvärderingscykel för utvärdering av utbildning på forskarnivå

Utgångspunkter för Högskolans utvärderingssystem

I utformningen av Högskolans utvärderingssystem har en viktig utgångspunkt varit att utgå från lagar och förordningar samt Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). Därtill har utvecklingen av det nationella utvärderingssystemet som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansvarar för beaktats.

Utgångspunkten för utvärderingssystemet för utbildning på forskarnivå har varit att använda liknande metod som har använts i UKÄ:s beprövade utvärderingssystem och forma det utifrån vad som bedömts vara relevant för Högskolan. Syftet är att Högskolan skapar ett ändamålsenligt och effektivt utvärderingssystem som är anpassat till lärosätets förutsättningar.

Utvärderingssystemet är utformat så att:

- Utvärderingen granskar att forskarutbildningen har ett innehåll, utformning, genomförande och resultat som lever upp till nationella och internationella nivåer inom utbildningens kunskapsområde.
- Utvärderingen granskar hur forskarutbildningen uppfyller kraven i berörd lag och förordning.
- Utvärderingen granskar att forskarutbildningen har implementerat och tillämpar Högskolans lokala styrdokument och rutiner.
- Utvärderingen granskar hur väl Högskolans uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutiner på ett systematiskt sätt bidrar till att säkra och utveckla forskarutbildningen.
- Utvärderingen bidrar till utveckling av kvaliteten på den utvärderade forskarutbildningen.

Utvärderingen utgår från forskarutbildningen som helhet. Däremot utgör inte avhandlingen ett bedömningsunderlag. Skälet är att den externa granskningen av avhandlingen anses tillräcklig i och med förfarandet med offentligt försvar och externa betygsnämndsledamöter. Även om avhandlingen i sig inte ingår som underlag i utvärderingen är det relevant att granska de processer som leder fram till det färdiga avhandlingsmanuset och att dessa är kvalitetssäkrade.

Licentiatexamen och doktorsexamen utvärderas som en enhet. Huvudskälet är att båda examina omfattas av samma krav på forskningens kvalitet.

Högskolan organiserar sina forskarutbildningsämnen inom forskarutbildningsområden där Högskolan har examenstillstånd. Det är Högskolans forskarutbildningsämnen som utvärderas. Utvärderingar utgår från de forskarutbildningsämnen som framgår av de allmänna studieplaner som har fastställts vid Högskolan. Samtliga forskarutbildningsämnen som Högskolan har inrättat kommer att utvärderas, tidsplan för utvärderingarna återfinns i separat beslut av forsknings- och utbildningsnämnden. Samordning av utvärdering av ämnen inom samma forskarutbildningsområde ska eftersträvas för att effektivisera processen.

Vid Högskolan följs alla utbildningar på forskarnivå upp årligen, vilket regleras i styrdokumentet Uppföljning av utbildning på forskarnivå. I det årliga uppföljningssystemet identifieras och formuleras bl. a. styrkor och svagheter i genomförandet samt vilka utvecklingsinsatser som man avser genomföra under kommande år. Detta sammanställs i en uppföljningsrapport. De årliga uppföljningsrapporterna inklusive bilagor utgör ett underlag i utvärderingen.

Externa sakkunniga är ett viktigt inslag i Högskolans utvärderingssystem. Dessa bidrar med en granskning av ämnets innehåll och ska utmyнна i slutsatser för att kunna utveckla ämnet framöver. Utvärderingen ska ha ett fokus på kvalitetsutveckling.

Utvärderingssystemet är en del av Högskolans kvalitetssäkringsarbete och följer Högskolans Kvalitetspolicy. Detta innebär bland annat att en kontinuerlig revidering av kvalitetssystemet genomförs där såväl externa som interna erfarenheter används för att utveckla utvärderingssystemet.

I. Högskolans process för utvärdering av utbildning på forskarnivå

I följande kapitel beskrivs Högskolans process för utvärderingen. Här nedan presenteras en sammanfattning över utvärderingsprocessen:

- Uppstartsmöte
- Företrädare för ämnet skriver en självvärdering enligt framtagen mall
- FUN tillsätter en bedömagrupp
- Självvärdering och annat underlag för bedömning skickas till bedömagruppen
- Bedömagruppen genomför intervjuer vid ett platsbesök
- Bedömagruppen skriver ett yttrande enligt framtagen mall
- Preliminärt yttrande delas med akademins ledning och företrädare för ämnet
- Intern beredningsgrupp behandlar bedömagruppens preliminära yttrande och svaret på delningen i ett möte
- FUN beslutar om yttrande
- Akademien arbetar med utvecklingsplan och redovisning av utvecklingsarbete och återrapporterar till FUN

I.1 Underlag för bedömning

Underlagen för bedömningen består av:

- Självvärdering
- Allmän studieplan
- Individuella studieplaner
- Intervjuer
- Uppföljningsrapporter (inklusive indikatorer, basuppgifter och tabell över personalresurser)
- Kursplaner

Samtliga underlag kommer vägas in vid bedömningen.

I.1.1 Självvärdering

En självvärdering ska skrivas fram inom ramen för utvärderingen. Syftet med självvärderingen är att företrädare för ämnet ska ges möjlighet att visa att den utvärderade forskarutbildningen uppfyller bedömningsgrunderna för bedömningsområdena. Självvärderingen är ett centralt underlag i utvärderingen där företrädare för ämnet utifrån analys och värdering beskriver hur de på ett systematiskt sätt säkerställer forskarutbildningens kvalitet, samt hur de säkerställer att doktoranderna uppnår examensmålen när examen utfärdas. Fokus i självvärderingen bör ligga mer på värdering än beskrivning. I självvärderingen ska exempel framkomma som visar på både styrkor och identifierade utvecklingsområden, inklusive planerade och genomförda åtgärder för att vidareutveckla forskarutbildningen och säkra hög kvalitet. Syftet med detta är att ge bedömagruppen en förståelse för forskarutbildningen som helhet och för hur det interna kvalitetsarbetet bedrivs.

Självvärderingen skrivs utifrån framtagna mall av forsknings- och utbildningsnämnden. Självvärderingen ska tas fram kollegialt och förankras med akademiledning. Akademiledningen ansvarar för att tid och resurser avsätts för arbetet med att skriva fram självvärderingen.

1.1.2 Allmänna studieplaner

Enligt 6 kap. 26 § i högskoleförordningen ska det finnas en allmän studieplan för varje ämne som utbildning anordnas i. I den allmänna studieplanen ska det huvudsakliga innehållet i utbildningen anges, krav på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs (enligt 6 kap. 27 § högskoleförordningen). Hur allmänna studieplaner vid Högskolan ska utformas framgår av Mall för utformning av allmän studieplan för ämne på forskarnivå. Den aktuella allmänna studieplanen för det utvärderade ämnet utgör underlag i bedömningen.

1.1.3 Individuella studieplaner

Enligt 6 kap. 29 § i högskoleförordningen framgår det att för varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan (ISP). Planen ska innehålla högskolans och doktorandens åtaganden och en tidsplan för doktorandens utbildning. Planen ska beslutas efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare. Den individuella studieplanen ska regelbundet följas upp och efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare ändras av högskolan i den utsträckning som behövs. Vid Högskolan ska samtliga individuella studieplaner skapas i det IT-verktyg som Högskolan tillhandahåller vidare framgår det hur uppföljningen av den individuella studieplanen ska ske i styrdokumentet Regler för planering och uppföljning av doktorandens utbildning och den individuella studieplanen. Ett slumpmässigt urval av individuella studieplaner tillhörande doktorander inom utvärderat ämne kommer att utgöra underlag för utvärderingen. Maximalt 5 studieplaner kommer ingå som underlag i utvärderingen (vid färre än 5 studieplaner tas samtliga ISP som finns med som underlag). Högskolekansliet genomför det slumpmässiga urvalet av ISP. Det är den senaste beslutade studieplanen för respektive doktorand som kommer användas som underlag, men samtliga beslutade ISP tillhandahålls.

1.1.4 Intervjuer - Platsbesök

Intervjuer genomförs av bedömagruppen med företrädare för den granskade forskarutbildningen, doktorander samt med samverkanspartners vid ett så kallat platsbesök.

Följande grupper ska intervjuas:

- Doktorander
- Alumner
- Samverkanspartners
- Representanter för handledarkollegiet
- Operativt ansvariga för forskarutbildningen¹

Syftet med doktorandintervjun är att komplettera de övriga underlagen med doktorandernas erfarenheter av i vilken utsträckning forskarutbildningen ger tillräckliga förutsättningar för att de ska ha möjlighet att uppnå examensmålen. Doktorandintervjuerna kan dessutom belysa områden som

¹ Ska bestå av akademichef, studierektor samt andra företrädare som akademien själv utser

bedömarna behöver fästa särskild uppmärksamhet vid när de bedömer utbildningens kvalitet speciellt med fokus på bedömningsområdet doktorandperspektivet. Doktorander som ska delta vid intervjuerna utses av företrädare för ämnet genom att frågan lyfts i doktorandforum, eller motsvarande, för en intresseanmälan. Företrädare för ämnet ska tillse att samtliga berörda doktorander har informerats om utvärderingen och möjligheten att delta vid intervjuerna. Företrädare för ämnet ska vidare tillse att sammansättningen av doktorandgruppen är representativ och bör baseras på en ändamålsenlig spridning avseende exempelvis kön, huvudhandledare samt doktorandens studietid.

Syftet med intervjun med alumner är att få deras bild av utbildningen och användbarheten efter avslutad forskarutbildning. Alumner ska inte vara anställda vid Högskolan. Alumner som ska delta vid intervjuerna bör ha avslutat sina studier inom de senaste fem åren. Alumner utses av företrädare för ämnet.

Syftet med intervjun med samarbetspartners är att belysa hur samverkan med arbetslivet sker. Intervjuerna kan dessutom belysa områden som bedömarna behöver fästa särskild uppmärksamhet vid när de bedömer utbildningens kvalitet utifrån bedömningsområdet arbetsliv och samverkan. Samverkanspartners kan exempelvis vara representanter från externa parter i forskningsprojekt (företag, region etc.), urval till gruppen kan göras från aktiva eller nyligen avslutade forskningsprojekt.

Syftet med intervjuerna med företrädare för den granskade forskarutbildningen är att komplettera den bild som bedömargruppen fått av självvärderingen och annat underlag för bedömning. Bedömargruppen ges också möjlighet att stämma av om befintlig information har tolkats rätt. Intervjun blir även ett tillfälle för företrädare för utbildningen att träffa bedömargruppen och lämna eventuell kompletterande muntlig information, som förtydligar självvärderingen.

1.1.5 Uppföljningsrapporter

Enligt styrdokumentet Uppföljning av utbildning på forskarnivå ska forskarutbildningen följas upp årligen med syftet att skapa och synliggöra en systematik avseende hur respektive ämne bedriver sitt kvalitetsarbete. Uppföljningen sammanställs i en rapport för respektive ämne i en så kallad uppföljningsrapport.² Till uppföljningsrapporterna ska det även biläggas indikatorer och basuppgifter samt tabell med redovisning av personalresurser. Uppföljningsrapporter från de senaste tre åren ska användas som underlag i utvärderingen.

1.1.6 Kursplaner

Kursplaner bifogas för att visa hur kurserna är utformade för att stödja doktoranderna att nå examensmålen. Kursplaner kan också visa på annat såsom hur progression uppnås under utbildningen och hur kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination ser ut.

1.2 Bedömargruppen

Bedömargruppen ska bestå av två externa sakkunniga och en extern doktorandrepresentant inom relevant ämne. I bedömargruppen ska både män och kvinnor vara representerade. Bedömargruppen beslutas av forsknings- och utbildningsnämnden efter förslag från, och i dialog med berörd akademi

² Från och med 2023 skrivs uppföljningsrapporterna per forskarutbildningsämne och inte forskarutbildningsområde.

och företrädare för ämnet. De sakkunniga ska ha kompetens inom det forskarutbildningsämne som utvärderas. De sakkunniga bör dessutom ha god kunskap och erfarenhet av utformning av forskarutbildning.

I de externa sakkunnigas uppdrag ingår att:

- diskutera bedömningsområden och bedömningsgrunder
- delta i möten under hela utvärderingsprocessen
- granska de olika bedömningsunderlagen och skriftligt motivera sina bedömningar
- gemensamt förbereda frågor till intervjuer vid platsbesöket
- sammanfatta bedömningar i ett gemensamt yttrande

Bedömargruppen ska inom sig utse en ordförande för gruppen som ska vara en av de sakkunniga. Ordföranden är sammankallande i bedömargruppen och ansvarar för gruppens kontakter med ämnet och nämnden. Bedömargruppens ordförande ansvarar för samordning inom bedömargruppen och att yttrandet skrivs enligt anvisningar och tidplan.

Till bedömargruppens arbete kommer Högskolans mall för självvärdering göras tillgänglig som vägledning. För bedömargruppens yttrande kommer Högskolan förse gruppen med en mall.

1.3 Intern beredningsgrupp

Den interna beredningsgruppen består av antingen FUN:s ordförande eller vice ordförande, en ledamot från nämnden, en ledamot från forskarutbildningsutskottet, doktorandrepresentant samt handläggare.

2. Beredning av yttrande och utvecklingsplan

2.1 Bedömargruppens yttrande

Samtliga underlag ska vägas in i bedömargruppens bedömning av hur väl forskarutbildningen uppfyller bedömningsgrunderna inom bedömningsområdena.

Bedömargruppens bedömningar och resonemang ska presenteras på ett klart och tydligt sätt i ett yttrande, som ger återkoppling till utbildningen. Yttrandet ska lyfta styrkor och goda exempel, eventuella brister och utvecklingsområden som bedömarna har identifierat. Yttrandet skrivs utifrån Högskolans framtagna mall.

2.2 Delning av bedömargruppens yttrande

Innan FUN fattar beslut kommer bedömargruppens preliminära yttrande att skickas till akademins ledning och företrädare för ämnet på delning. Syftet är att möjliggöra en kontroll av innehållet och påtala eventuella sakfel i yttrandet. Bedömarna tar därefter del av svaret på delningen och gör vid behov ändringar i yttrandet.

2.3 Intern beredningsgrupp behandlar bedömargruppens yttrande

Den interna beredningsgruppen tar del av det preliminära yttrandet som gått på delning till akademien samt akademins svar på delningen. Beredningsgruppen träffar därefter den externa bedömargruppen för en dialog inför färdigställandet av yttrandet. Syftet är att ge möjlighet att diskutera utkastet till yttrande och eventuellt efterfråga förtydliganden eller komplettering till det slutgiltiga yttrandet. Den interna beredningsgruppen tar därefter fram förslag till beslut till FUN om

nämnden kan ställa sig bakom yttrandet. Representant från den interna beredningsgruppen föredrar ärendet för FUN.

2.4 Utvecklingsplan

Efter erhållit yttrande ska berörd akademi och företrädare för ämnet genomföra och återkomma till FUN med en skriftlig utvecklingsplan relaterat till de eventuella brister, utvecklingsområden och rekommendationer som lyfts i yttrandet. Det är akademien/akademichef som är avsändare vilket innebär att akademien står bakom den utvecklingsplan som genomförs.

Det som särskilt efterfrågas är att akademien och företrädare för ämnet analyserar utfallet och beskriver orsaker samt redogör för vilka åtgärder som planeras att genomföras och vad som prioriteras. Det underlag som akademien lämnar in ska ge FUN underlag för beslut. Förslag till beslut bereds av den interna beredningsgruppen som lämnar förslag enligt nedan.

FUN beslutar att

- a) ställa sig bakom förslaget.
- b) ytterligare bearbetning av utvecklingsplanen är nödvändig.

Om FUN beslutar enligt punkt a) ska akademien och företrädare för ämnet under ett år, räknat från beslutsdatumet, arbeta vidare med planerade åtgärder och därefter återkomma med en redovisning av utvecklingsarbetet.

Om FUN beslutar enligt punkt b) ska akademien och företrädare för ämnet ges ytterligare två månader att utveckla planen. Orsaker till beslutet kan exempelvis vara att analysen brister i härledning, inte är tillräckligt underbyggd med fakta, att analys och åtgärder inte ter sig trovärdiga och präglas av en avsaknad av självkritik.

Om planen återkommande anses bristfällig ska FUN:s ordförande initiera en dialog med rektor och akademiledning i syfte att ta fram en handlingsplan.

2.5 Redovisning av utvecklingsarbetet

Efter ett år av utvecklingsarbete inkommer akademien med en redovisning av utvecklingsarbetet, utifrån de utvecklingsområden som framkommit, till FUN. Underlaget ska visa på faktiska insatser som genomförts under året och/eller hur plan för fortsatt genomförande ser ut. Underlaget som avses är de årliga uppföljningsrapporter som tagits fram i Högskolans system för uppföljning av utbildning på forskarnivå. Förslag till beslut bereds av den interna beredningsgruppen som lämnar förslag enligt nedan.

FUN beslutar att

- a) ställa sig bakom redovisningen.
- b) ytterligare utveckling av redovisningen är nödvändig. Redovisningen är inte tillräcklig för att visa på att åtgärder faktiskt har genomförts.

Om FUN beslutar enligt punkt b) får akademien och företrädare för ämnet ytterligare sex månader på sig att återkomma med en uppdaterad redovisning till nämnden.

Om redovisningen återkommande anses bristfällig ska FUN:s ordförande initiera en dialog med rektor och akademiledning om konsekvenser och vilka lämpliga åtgärder som behöver vidtas.